

PM

Workshop 1 Dagvatten – Att ta fram en dagvattenplan/policy/ strategi

Deltagande föreläsare och organisatörer: Linda Røjning – MER, Camilla Ramlund – Västerås stad, Irina Persson – Uppsala Vatten, Caroline Holm och Daniel Stråe - WRS.

Deltagande organisationer: Falun kommun (1 pers), Mälaren vattenvårdsförbund (1 pers), Hjälmarens vattenvårdsförbund (1 pers), Hallstahammar kommun (2 pers), Håbo kommun (3 pers), Länsstyrelsen Uppsala län (4 pers), Norrvatten (1 pers), Sigtuna kommun (1 pers), Sigtuna Vatten och Renhållning (1 pers), Sollentuna kommun (1 pers), Södertälje kommun (1 pers), Uppsala kommun (1 pers)

Presentationer

Dagen inleddes med en kort introduktion av Linda Røjning om Mälaren en sjö för miljoner (MER) och Naturvårdsverkets nya etappmål.

Del 1. Processen vid framtagande av styrande dokument – erfarenheter

Introduktion av Caroline Holm, som översiktligt berättade om hur kommuner kan tänka kring planering och organisering vid framtagande av olika styrande dokument gällande dagvatten.

Camilla Ramlund presenterade erfarenheter från arbetet i Upplands-Bro kommun med att ta fram en dagvattenpolicy och en dagvattenplan. Det var ett politiskt initierat uppdrag som inleddes med en förstudie och därefter genomfördes i en projektgrupp bestående av representanter från olika avdelningar som leddes av VA-enheten med visst konsultstöd.

Frågor och diskussion:

- **Fråga:** Vilken var den svåraste konflikten att lösa?
Svar: De svåraste frågorna handlade om ansvarsfördelning och ansvarsgränser mellan olika förvaltningar. Det gick väldigt bra att lösa de frågorna när det hölls enskilda möten och en tredje part fanns med som kunde klargöra vad som gäller juridiskt samt ge exempel på hur andra kommuner hanterar frågorna. Frågan med skyfall blev inte helt löst.
- **Fråga:** Är det vanligt att förvaltningar skjuter över ansvaret på varandra?
Svar: Det är vanligt att det är otydligt med ansvarsfördelning. Anledningen är nog ofta att det inte finns pengar och resurser vilket gör det svårt att jobba med en fråga. Ibland kan det vara nödvändigt att politiken går in och

bestämmer vilken förvaltning som får uppdraget att arbeta med frågan och att pengar skjuts till för detta. När det gällde skyfall kunde man i Upplands-Bro hitta vilken förvaltning som borde vara ansvarig för arbetet, och så blev det chefens uppgift att förmedla till politiken att det behövdes tilldelas resurser för uppdraget.

Del 2. Kravställande – styra på strategi och åtgärdsnivå

Introduktion av Daniel Stråe. Stora luckor och otydligheter i lagstiftningen gällande dagvatten skapar problem för kommunerna. Att styra med policys och riktlinjer är ett försök att kompensera för detta.

Irina Persson presenterade hur Uppsala Vattens arbetar för att de målsättningar som finns i strategiska dokument för dagvatten förverkligas till konkret handling.

Frågor och diskussion:

- **Fråga:** När det gäller detaljplaner, har det funnit tveksamheter från plan- och bygg att inte införa sådana krav som Uppsala Vatten efterfrågar?
Svar: Det finns ett tydligt ägardirektiv från kommunen som ger Uppsala Vatten (UVA) ett stort ansvar i dagvattenfrågan, vilket gör att övriga kommunen också lyssnar till UVAs synpunkter. UVA är ofta med i ett tidigt skede vid planeringar samt är med och beställer dagvattenutredningar, så det är generellt sett inte något problem.
- **Fråga:** Är trösklarna vid Kvarnfallet och Islandsfallet inne i Uppsala ett problem vid höga flöden? Borde dessa öppnas vid höga flöden?
Svar: För ett tag sen gjordes inmätning av trösklarnas verkliga höjder. Då såg man att problematiken inte var så stor som tidigare
översvämningsmodelleringar antytt. Det nya materialet är överlämnat till MSB och i nuläget inväntas deras uppdaterade modellering utifrån nya inmätningen. Därefter får man ta ställning till hur trösklarna bör hanteras.
- **Fråga:** Vad kan vara exempel på åtgärder för att skydda enskilda objekt i en stad?
Svar: Höjda kantstenar vid en gata, att luta om en gata. Ofta åtgärder som är relativt billiga att genomföra.

Frågor och diskussion

Nedan sammanfattas frågor och diskussioner under den öppna frågestunden i workshopens sista del.

- **Fråga:** Det förekommer olika krav på VA-huvudmannens ansvar i förhållande till återkomsttider för regn. Är det 2 år, 5 år, 10 år eller 20-årsregn och vad är det som bestämmer?
Svar: Det är beroende av typ av bebyggelse, se Svenskt Vatten publikation P110.

- Diskussion kring att UVA utifrån ägardirektiv tar ett större ansvar i dagvattenfrågan än vad VA-huvudmannen egentligen brukar göra. Detta löses genom att kommunen betalar UVA med skattefinansierade pengar, exempelvis när UVA projektleder arbete med skyfall (som inte är VA-huvudmannens ansvar).
- Diskussion om att det ofta är lätt att komma överens om fina formuleringar i de styrande dokumenten om hur man vill att det ska fungera. Men det är viktigt att komma till de konkreta frågorna om hur saker ska genomföras, vem som ansvarar för vad och vem som betalar för vad.

Frågor till Camilla Ranlund angående processen att ta fram en dagvattenpolicy och en dagvattenplan:

- **Fråga:** Vad skulle du gjort annorlunda om du skulle göra en ny dagvattenplan för en annan kommun?
Svar: Ännu tydligare förankra gentemot avdelningscheferna om den tid som projektgruppsmedlemmarna behöver lägga i projektet. Även större tydlighet mot projektgruppsmedlemmarna vad arbetet med att ta fram styrande dokument innebär, vad som ska göras, förklara bättre vad är dagvatten, hur djupt ska vi gå in i frågorna.
- **Fråga:** Vad var extra svårt i processen?
Svar: Att det var så olika kunskapsnivå mellan deltagarna.
- **Fråga:** Vad fick ni prioritera bort som ni ville ha med i dagvattenplanen?
Svar: Vi hade velat räkna fram en egen åtgärdsnivå utifrån de egna recipienternas behov. Men det fanns inte tid i dagsläget, därför tog vi samma som Stockholm och fick sätta upp den egna uträkningen som en aktivitet till framtiden. Det fanns också önskemål om att ha med tekniska lösningar och mer om skyfallsfrågan.

Frågor till Irina Persson angående att styra på strategi- och åtgärdsnivå:

- **Fråga:** Nybyggda villaområden tenderar att bli tätare och med mindre gräsytor. Hur ställer man krav på dessa för att kunna ta hand om dagvattnet lokalt? Finns krav på mindre magasin för fördröjning?
Svar: Bara man planerar går det ofta att ordna lokalt omhändertagande även på små ytor. Magasin är inte någon lösning som förordas. Att jobba med höjdsättning, infiltration på gräsmattor och upphöjda växtbäddar är bättre lösningar. Det kommer också mer och mer nya intressanta lösningar som insamling av regnvatten i tankar för användning, till exempel för att spola toaletter.
- **Fråga:** Har man satt någon lägre gräns för hur små villatomter får vara?
Svar: Nej, är man medveten tidigt så kan man lägga in åtgärder. Det är mer en planeringsfråga.

Caroline Holm

WRS AB